

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

ESGLÉSIA DE SANT JUST I SANT PASTOR DE SON

evolució d'una església i estudi d'un retaule

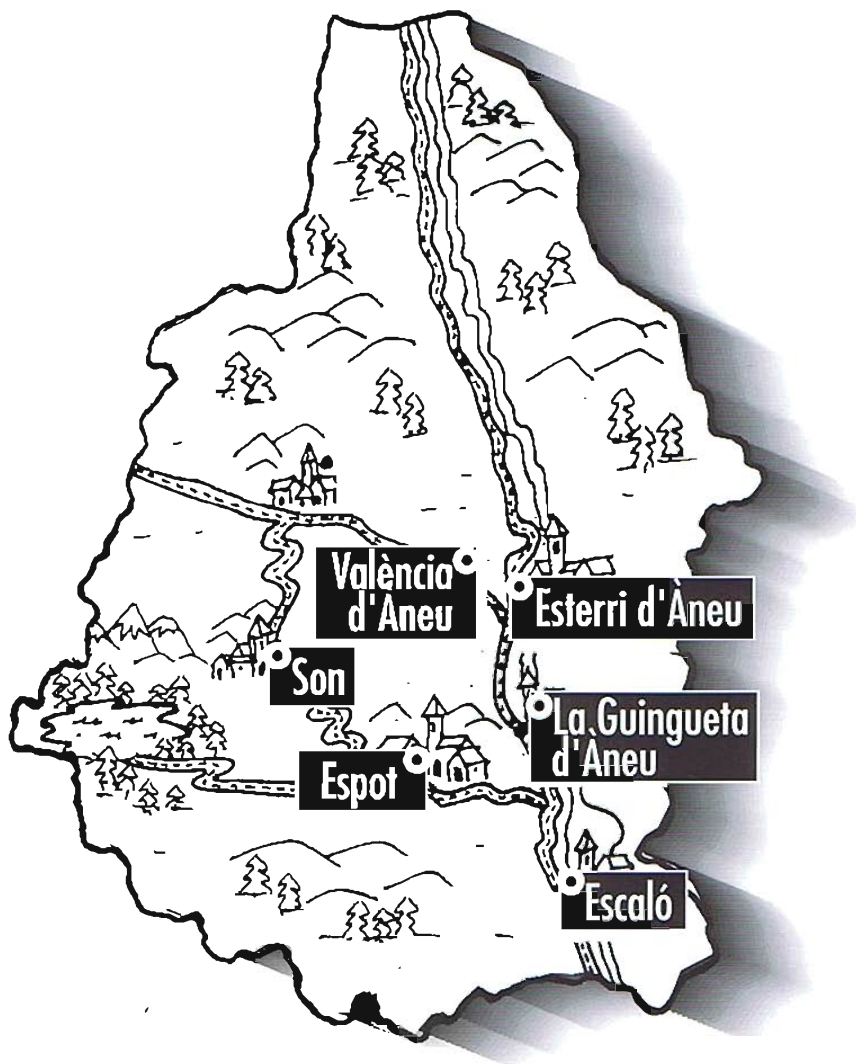

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Camp d'Aprenentatge

Universitat de Lleida
Institut de Ciències de l'Edificat

ABANS DE COMENÇAR CAL SABER ON SOM

Les obres que estudiarem són al poble de **Son**, un poble dels Pirineus, de la comarca del Pallars Sobirà

Nom

Escola Curs

QUADERN DE TREBALL

ESGLÉSIA DE SANT JUST I SANT PASTOR DE SON

evolució d'una església i estudi d'un retaule

Jordi Abella i Pons
Manel Gràcia i Peiró
Neus Bardina i Simorra
Alicia Romeu i Pérez
Xavier Castells i Montero
Lurdes Marsol i Pérez
Ramona Mateu i Pulido

Universitat de Lleida
Institut de Ciències
de l'Educació

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Camps d'Aprenentatge

© Edicions Universitat de Lleida, 1998

Institut de Ciències de l'Educació de la UdL

© Text: Els autors

© Il·lustracions: Ramona Mateu i Pulido

© Mots encruats: Ramon Pascual i Domínguez

Disseny i maquetació: Servei de Publicacions UdL

Imprimeix: HHO Reproducciones

Dip. legal: Z-1785-98

E V O L U C I Ó D ' U N A E S G L È S I A

Des del segle XI no s'havien fet gaires reformes, però ara s'havia d'ampliar l'església. La coberta de fusta tenia moltes goteres i feia malbé els mobles de l'interior; a més a més es volien fer algunes capelletes laterals per poder-hi ficar més imatges.

Abans de començar l'obra nova calia restaurar i consolidar la construcció antiga, que era d'estil romànic. Déu n'hi do com treballaven aquella gent...totes les pedres eren més o menys ben tallades i afilerades, les finestres amb aquells arcs de mig punt, les bandes llombardes, i sobretot aquell campanar... Ara segurament no patirien tant en la construcció, perquè potser l'important és guanyar una mica d'espai. El que sí calia era fer la coberta d'obra i pintar tota l'església d'un color una mica més clar perquè tingués més llum.

A l'hora de plantejar les reformes el mestre de cases encarregat de les obres havia de buscar tot un seguit de treballadors de diferents oficis. Feien falta: fusters, ferrers, picapedrers, paletes... L'obra tenia la seua importància, ja que es tractava de l'església de sant Just i sant Pastor, la més important de les tres que tenia el poble de Son. A més a més en aquell edifici tradicionalment també s'hi havien fet importants reunions, a les quals assistia gent de totes les Valls d'Àneu.

Ara, al cap dels anys veiem que qualsevol intervenció en un edifici ha comportat un seguit de canvis, que si sabem entendre'ls veurem que sempre s'havien fet per a bé...

Estudi de l'església

- 1 ■ L'església té un campanar quadrat, arcs de mig punt i, segons els historiadors, fou contruïda al segle XI. De quin estil cal suposar que és?

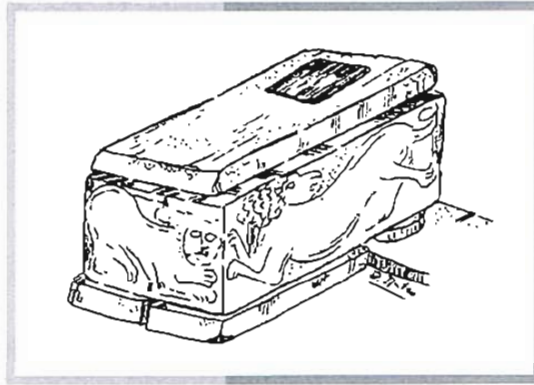
- 2 □ A primer cop d'ull podem deduir l'estil arquitectònic, però creus que tota l'església fou construïda alhora o, per contra, creus que a partir de l'antiga església s'han anat afegint noves construccions i canvis?

Planteja la teua hipòtesi de treball i les pautes d'observació per comprovar-la

	* HIPÒTESI:
	* OBSERVAREM:
	-
	-
	-
	-

- Un aspecte que també cal tenir present és l'observació del mobiliari romànic de l'església. Hi ha alguna peça d'aquestes característiques en aquesta església?

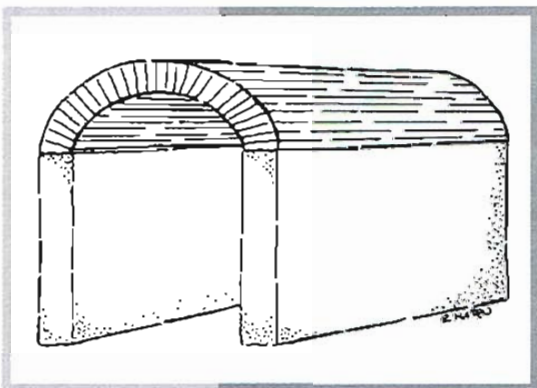
Posa el nom i la funció de les següents peces.

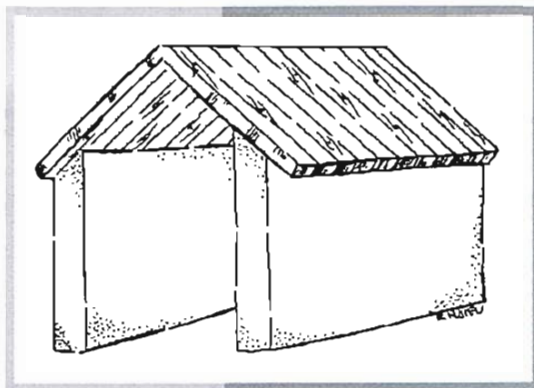
NOM
 FUNCIO

NOM
 FUNCIO

- La coberta d'una església romànica solia ser de fusta a doble vessant o amb una volta de canó.

Volta de canó

De fusta a doble vessant

És romànica l'actual coberta?

Què ens indica, això?

Per apreciar junes dins l'església.

Per què?

A l'exterior de l'església aprecies alguna junta?

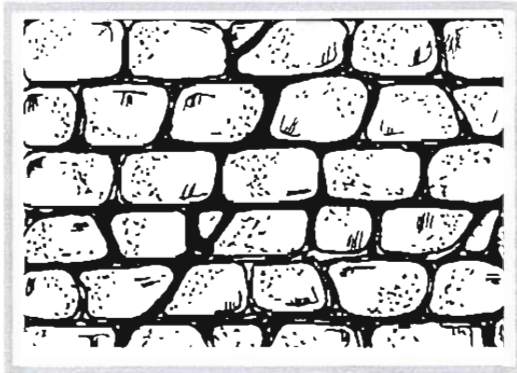
Què ens indica, això?

Quins materials has observat en la construcció de l'església?

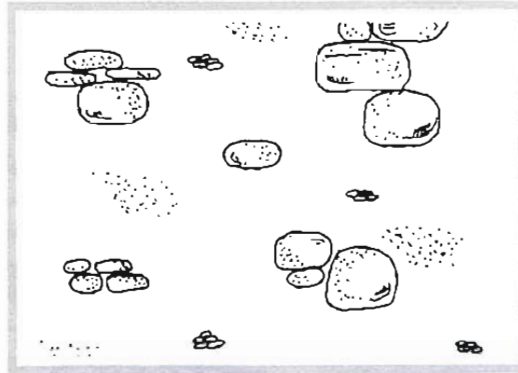
Hi ha algun material que sigui propi del s. XX?

Què ens indica, això?

7 ▢ Observa aquests diferents tipus d'aparells.

Aparell regular

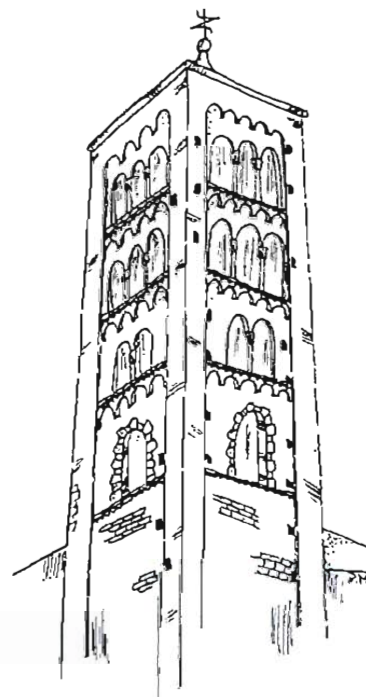
Aparell irregular

Tota l'església té un mateix tipus d'aparell?

Què ens indica, això?

8 ▣ Observant el campanar s'aprecia alguna cosa que ens indiqui com van poder construir-lo?

.....
Explica com s'ho van fer:
.....
.....
.....
.....

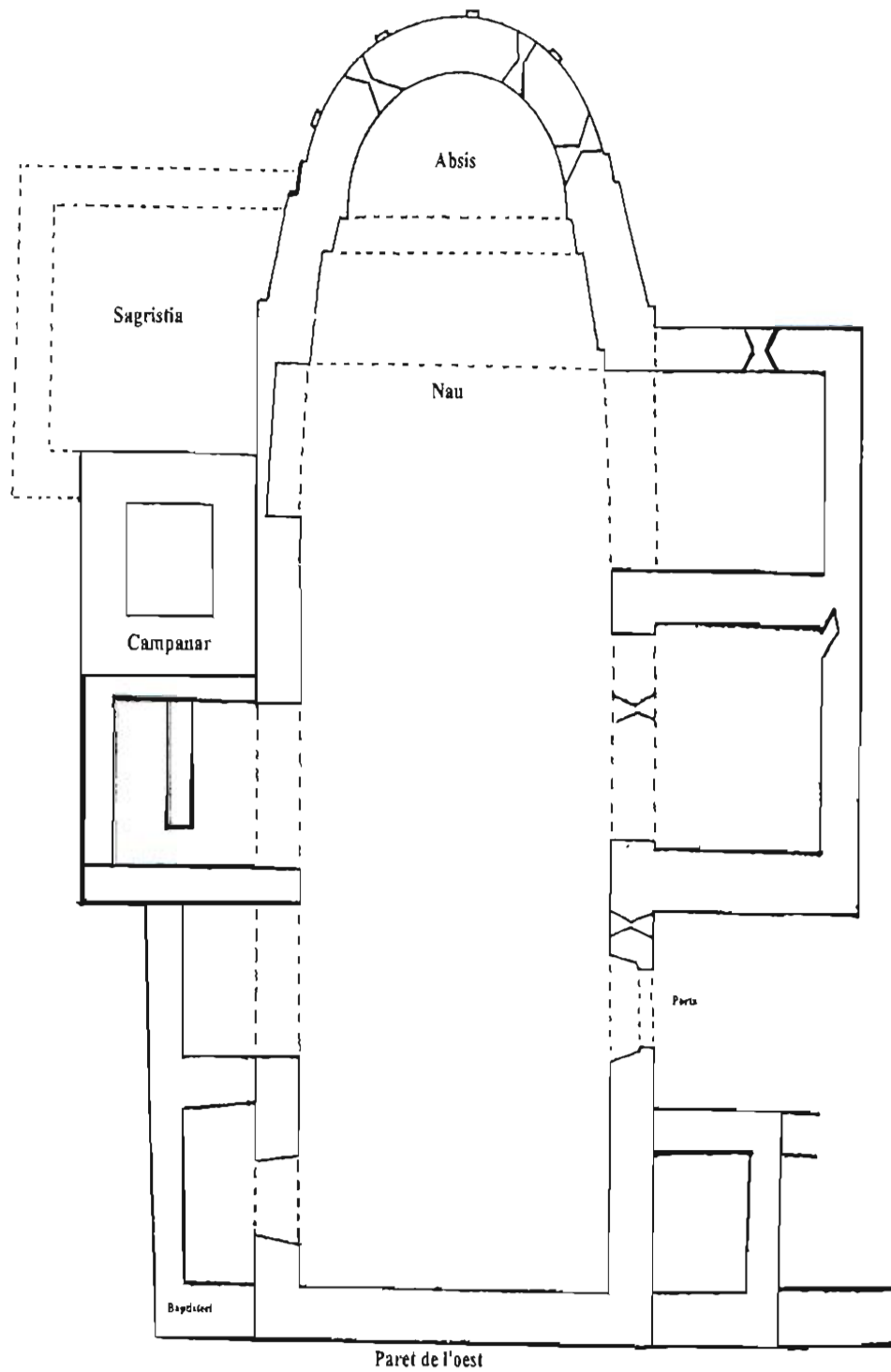

9 ▣ L'absis té alguns elements característics del romànic?

Quins?

.....

IU ■ Tot observant la planta, ombrreja les parets que suposis que són romàniques.

- Després d'haver estudiat l'esq

Investigador/a:

Data:

Lloc:

Nom del monument:

Data de construcció:

Estil arquitectònic:

Hipòtesi inicial:

.....

.....

Resultats:

.....

.....

.....

.....

Conclusions:

.....

.....

.....

.....

Església de sant Just i sant Pastor de Son

Retaule de sant Just i sant Pastor de Son

ESTUDI D'UN RETAULE

"Feia dies que la gent del poble de Son estava una mica neguitosa; aviat arribaria el mestre pintor Pere Espallargues, que havia de pintar un retaule en honor dels sants Just i Pastor. Ara, a les acaballes del segle XV, l'altar de l'església parroquial de sant Just i sant Pastor s'ompliria d'un nou color...

El mestre pintor venia de pintar un altre retaule i arribà amb un matxo amb les fargues plenes de pinzells i tupsins amb pigments. Després d'estar uns dies prenent mesures i fent esbossos va fer portar fustes de pi, que servirien com a base.

També va demanar-li al mossèn que tingués la previsió de buscar ons, ja que li farien falta per fer la pintura al tremp.

Pere Espallargues no va acabar de pintar tot el retaule, sinó que fou el mestre pintor de Son qui posteriorment acabaria l'obra tot pintant les portes i la predel·la.

Un cop finalitzada la pintura, durant més de 500 anys, tots els espectadors que han dedicat una estona a observar amb atenció el retaule han pogut fruit de tot un seguit d'informacions i sensacions que els pintors, amb el seu treball, van voler transmetre a les successives generacions..."

Estudi d'un retaule

En tota recerca el primer que cal és fer la fitxa tècnica

FITXA TÈCNICA

Data:

Investigador/a:

Nom de l'obra:

Situació:

Tipus d'obra:

Pintors: i

Estil: Tema:

Nombre de peces:

Funció:

.....

2 ■ Avui dia empren molts símbols en la nostra vida quotidiana.

Sabries dir què representa i què signifiquen els següents símbols:

Element:

Significat:

Element:

Significat:

Element:

Significat:

Les pintures, com les d'aquest retaule, contenen gran quantitat d'elements simbòlics. Sabries trobar-ne algun i dir què poden significar?

Element simbòlic

Significat

■	□
□	■
□	■
□	■

Per a què serveixen els símbols?

.....

.....

.....

▣ · Ombreja alguns símbols dels següents personatges i digues què pc significar.

SANTA

Va morir amb:

Altres símbols:

SANT

Va morir de:

Altres símbols:

SANT

Va morir amb:

Ofici:

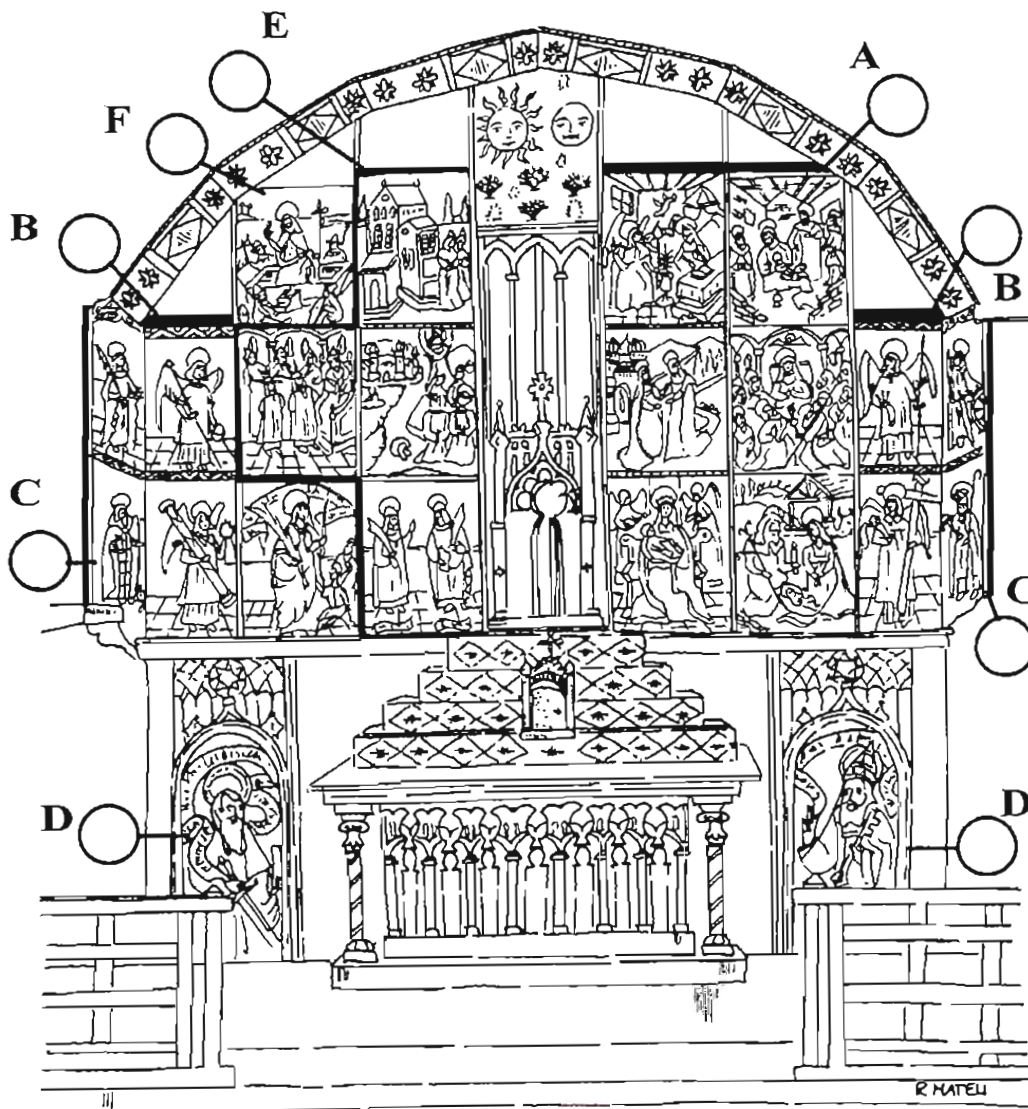
SANTA

Va morir amb:

i:

4 ■ Igual que un llibre que té diferents capítols, el retaule, tot i ser tot de temàtica religiosa, té diferents parts. Assenyala-les.

- 1 - Dedicat a la Mare de Déu
- 2 - Dedicat als sants Just i Pastor
- 3 - Àngels portadors dels símbols de la passió
- 4 - Sants Màrtirs
- 5 - Sant Pere i sant Pau
- 6 - La resurrecció de Crist

Els mots encreuats d'en Ramon

Les definicions d'aquests mots encreuats inclouen -en majúscules- les d'algunes paraules relatives a la història i l'arquitectura. Cal escriure-les al caseller, amb l'ajut de la resta

HORIZONTALS

1. ESTIL CARACTERÍSTIC DEL SEGLE XI. Buit, desocupat. 2. Ens encaminarem cap a un lloc Arenò. 3. ...diners, hem de pagar (a l'inrevés). Alliberi'l, deixi'l marxar. 4. Té cinc dits (a l'inrevés). Familiarment, àvia (a l'inrevés). Melodia, cançó (a l'inrevés). 5. La primera persona (a l'inrevés). Mai per mai. 6. L'ARC MÉS EMPRAT AL ROMÀNIC (quatre paraules a l'inrevés). 7. Símbol de l'oest. Matricula holandesa. Tingué por, va témer. El riu més gran d'Itàlia (a l'inrevés). 8. Conegut rosegador. Tronc de l'arbre, soca. 9. DIBUIX QUE MOSTRA UN EDIFICI VIST DES DE DALT. Ras, nivell. 10. Anyell, corder (a l'inrevés). Fent-se talls. 11. PEÇA QUE FORMA L'ARC. Carnívor de la sabana africana (a l'inrevés). 12. Sacsejaré, agitaré (a l'inrevés). El principal afluent del riu Miño.

VERTICALS

1. Branca, brancó. Projectil d'un submarí. 2. Designo algú per a un càrrec (a l'inrevés). Blancor. 3. Mil quatre, en números romans. ALLÒ QUE HI HA ENTRE DOS PARETS NO CONSTRUÏDES AL MATEIX TEMPS. ...caure, caigut. 4. Superfície. Vegetals. 5. Avanci dins l'aigua. Simbolitza els grams. Les pòlvores de... protegeixen la pell. 6. Nota musical (a l'inrevés). Òrgan de suport d'un vegetal (a l'inrevés). En aquell lloc. 7. Carboni. Raça de gats molt apreciada. Ingredient molt habitual al menjar (a l'inrevés). 8. Allò que es percep per les orelles. Aromatitzem. perfumem (a l'inrevés). 9. COBERTA PRÒPIA DEL ROMÀNIC (tres paraules). 10. BASTIDA DE FUSTA PER CONSTRUIR UN ARC (a l'inrevés). Pal de la bandera (plural). 11. Fill o filla d'un animal. Filmes-li. 12. PEÇA QUE TANCA L'ARC (a l'inrevés). DISTRIBUCIÓ DE LES PEDRES EN UNA PARET.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Martiri de sant Just i sant Pastor. Retaule de Son.